

távol-kelet

AUM SHINRIKYO

*„ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag... semmi sem volna nektek lehetetlen.”**

Írta: A. Kristóf

Bevezető

Ez a cikk egy kicsit a kritika és egy kicsit a riport között találta meg a helyét. A cikkben megjelenő nevek, személyek és események teljes mértékben az igazságot tükrözik és valóságosak. Az ismert események és személyek közötti üres részt (olyan események és cselekedetek, melyeket nem tudunk empirikusan leellenőrizni) a következtetésem eredményei. A cikkben csak a következtetések eredményeit fogom leírni, az azokhoz vezető folyamatokat nem. Az így született riport egy szempontot mutat be, mely nem a teljes valóság, ugyanakkor annak egy fontos szelete. Végezetül a cikkemmel nem szeretnék senkit meggyőzni semmiről, habár a hangnem néha kemény lesz a vallással kapcsolatban, ami anno Aum shinrikyo néven létezett, mégis a céloom egy logikára alapuló elemzése a szervezet működésének.

A cikk alcímeit a Hobo Blues Band *Isten melyik oldalon áll?* című dalának első szakasza adta egészen a refrénig (beleértve a refrént is). Ezzel természetesen nem szeretnék a HBB szájába ül-

アレフ
Aleph

苦しみからの解放と解脱・悟りを説く

tetni bármiféle üzenetet vagy azt állítani, hogy ők egyetértenek velem és/vagy ismerik a cikkem tartalmát, mielőtt az megjelent volna. Itt mindössze arról van szó, hogy a dalszöveg annyira talál, hogy úgy döntöttem segítségemül használom!

Az erdő két szélén idegen férfiak,

A vallás egyik legnyilvánvalóbb szerepe/eredménye a közösségformálás. Minden vallás, amit az antropológusoknak sikerült feljegyezniük, fontos hangsúlyt fektetett/fektet a társadalom egy bizonyos irányba való megformálására. A pontos ideológia és cél ennek a háttérben nem olyan fontos, sokkal inkább lényeges, hogy ezáltal azok a személyek, akik között nincs semmilyen rokoni kapcsolat, többé nem lesznek idegenek egymás iránt. Kapnak egy összekötő kapcsot, valamit, ami alapján bízhatnak egymásban, annak ellenére, hogy nem ismerik egymást.

Egyes teóriák szerint a vallás akkor vált intézményesítetté, amikor nagyszámú emberek voltak arra kényszerítve (az első ilyen alkalom jó eséllyel a mezőgazdaság feltalálása után jelent meg, amikor a népesség száma első alkalommal robbanásszerűen növekedett), hogy napi szinten kommunikáljanak egymással és együttműködjenek (Daniel C. Dennett, *Breaking the Spell* 2006). Így tehát minden vallás vagy legalábbis azok, amelyek túléltek mindaddig ameddig górcső alá kerültek, jól meghatározott előírásokkal és elvárásokkal rendelkeznek azon társadalom felé, mely

gyakorolja azt. Ezek után az erdő két szélén lévő idegen férfiak többé nem idegenek, összeköti őket a közös vallás.

Ma egyszerre isznak és énekelnek,/Egyszerre mondják el az imát,

Nem meglepő módon az Aum shinrikyo vallás is afféle hobbi közösségként alakult meg. A vallás 1984-ben indult útjára, az alapító, Asahara Shoko (született Matsumoto Chizou) hozta létre egyszobás tokiói lakásában, amikor egy jóga és meditációs tanfolyamot indított „Aum Halhatatlan Hegyi Varázsló Társaság” néven. A név kissé bizarr a magyar ember számára, de alapvetően mélyen merít a japán kultúrából és hagyományokból az elnevezés.

Ez az inspirálódás továbbra is megmaradt Asahara fejében, ugyanis az elkövetkező évek során nemcsak a csoport létszáma nőtt, hanem annak ideológiája és dogmatikája is. Az új vallás egy

szinkretikus jelleget öltött, ami azt jelenti, hogy több vallás tanait és hagyományait ötvözte magába. Az Aum shinrikyo magába foglalta az összes Japánban fellelhető vallás - buddhizmus, sintoizmus, kereszténység, tibeti buddhizmus -, azon részeit, melyet az alapító kedvére valónak talált. De mivel a vallás rendelkezett egy nagy marék „ítéletnap” jelleggel is, ezért nem maradhattak el az egyéb modern és drasztikusabb vonalak sem (személyi kultusz, nacionalizmusra hajazó propagandák és módszerek új tagok toborzására stb.). A vallás végül 1989-ben kapta meg hivatalosan a vallás státuszt Japánban. A vallás népszerű lett az egyetemista hallgatók körében, emiatt „elitnek szülő vallásnak” is nevezték.

Ez egybevágott Asahara elképzelésével, aki úgy gondolta, hogy a gyülekezete egy „elit a társadalomban, ami ellenáll egy barbár időszaknak, majd amikor a társadalom végleg letűnik, az elit ismét felemelkedik” - gondolat, melyet Isaac Asimov Alapítvány trilógiájából vett át.

Ahogy a vallás teret hódított, úgy a vezető is egyre vakmerőbb, a valóságtól elrugaskodottabb kijelentéseket tett és kért számon követőtől. Ilyenek voltak, hogy a világ 1997-ben atomháborúban véget ér (melyet az Amerikai Egyesült Államok fog elindítani, ezt a Jelenések könyvéből „értelmezte”), hogy ő maga a megváltó, aki elveszi követőinek a bűneit, valamint „Isten bárányának” tartotta magát. Asahara megszállottsága a világvége próféciákkal napról napra nőtt, követői pedig buzgón hittek benne.

Holnap egyszerre ölnék és halnak meg.

A vallásos izgalom végül addig fajult, hogy Asahara elhatározta, itt az ideje felfegyverezni a gyülekezetet. Már a '80-as években a csoport egyre agresszívabb taktikákat kezdett el alkalmazni. Ez különösen meglátszott azon, hogy olyan hivatalos személyeket fenyegettek meg, akik jogi eljárást akartak indítani ellenük vagy nyíltan kritizálni merték az új vallást. Ilyen eset Sakamoto Tsutsumi ügyvéd esete, aki 1989-ben azzal fenyegette a csoportot, hogy kultusz elleni pert indít ellenük. Ez a per jó eséllyel csődbe taszította volna az Aum

vallást, ezért 1990-ben a csoport megölte az ügyvédet, feleségét és gyermeküket. Ekkor azonban a japán rendőrség még nem kapcsolta a csoporthoz az eseményeket. Ugyanebben az időben a csoport elkezdett egy agresszív pénzszerzési kampányt is, mely során különböző illegális módokon tesznek szert hatalmas összegekre. Ilyen módszerek voltak, hogy Asahara azt állította, képes a vallás erejével fizikai és lelki/mentális problémákat gyógyítani. Azok a betegek azonban, akik a vallás klinikáin igényelték a kezelést, egy aránytalanul nagy számla kifizetésére voltak kényszerítve. Emellett zsarolást és egyéb erőszakos módszereket is bevetettek.

1993-ban a csoport megpróbált fegyverekre is szert tenni. Későbbi tanúvallomások szerint Asahara azt akarta, hogy a csoport önfenntartó legyen ilyen téren, és elrendelte 1000 AK-74-es legyártását. Ebből a célból Japánba csempészték egy eredeti AK-74-est, de ez a próbálkozás kudarcba fulladt. Így tehát más irányban próbálkoztak,

név szerint biológiai hadviseléssel. Még 1993-ban Tokióban Bacillus anthracis baktériumot juttattak egy víztározóba, annak reményében, hogy így megfertőződnek Tokió lakosai. A próbálkozás teljes kudarc volt, egy rossz szagot leszámítva kár nem történt. Ennek nyomán a csoport elkezdett egy potens vegyi anyag létrehozásán dolgozni.

A zsoldosok zavara nem tart sokáig/Hamar leteszik a hűségesküt,

A '90-es évek elején a radikális változás nem csak sikert hozott a vallásnak. Egyes tagok nem tudták elfogadni az új irányt és megpróbáltak kilépni. Ez azonban nem megy túl könnyen, amikor egy Aum shinrikyo típusú kultuszról van szó. Ahogy azt a távozni kívánó tagok megtapasztalták, ez gyakran az utolsó döntés volt az életükben.

Asahara egyre vakmerőbb lett és 1992-től kezdődően évente követtek el terrorcselekményeket. Innentől kezdve többé nem volt kérdés, hogy milyen szervezet részét képezik a felekezet tagjai. Mindeközben az Aum shinrikyo Japán leggyorsabban növekvő vallásává vált. A tagok rendszeresen imádkoztak és tették le hűségesküjüket Asahara személye iránt. A vallás tulajdonában volt számos lakónegyed is. Ezek olyan létesítmények/épületkomplexumok voltak, melyekben a hívek a világtól elzártan és egymás között éltek. Ezekben a létesítményekben csak Aum shinrikyo hívők lakhattak, itt pedig a vallás hatalma teljes volt.

Ezek a létesítmények voltak a gerince az Aum shinrikyo szervezetnek, melyek nem csupán spirituális szinten tartották fent az intézményt, de itt készültek a propagandahirdetések, a fegyverek, és itt voltak az önmagukat feláldozni óhajtó személyek is.

Erősen hiszik, hogy szükség van rájuk,/A hitet meg pont mi ne fesszegessük!

Elérkeztünk a cikk azon részéhez, ahol a leginkább ingoványos talajon állok. A helyzet az, hogy a HBB tökéletesen eltalálta, hogyan érdemes a hitet elemezni: „ne fesszegessük”. A hit egy olyan dolog, ami nem csupán kézzel nem fogható, de mérni sem lehet. Az egyetlen dolog, amit mérni lehet a hittel kapcsolatban, az az eredmény, amit a társadalomban eredményez. Mármost, hogy azok a személyek, akik birtokolják az adott hitet (vagy talán fordítva?), hogyan viselkednek, milyen véleményeket formálnak, és alapvetően milyen az életszínvonaluk. Itt azonban megfogadom Hobo javaslatát.

Csillog a fegyver a kezükben/ Ember és állat egy jelre vár,

A csoport 1994-ben hajtotta végre az első sikeres, nagyszabású terrorcselekményét. Erre az évre sikeresen kifejlesztettek és teszteltek két vegyi fegyvert, sarint és VX gázt. Ezekkel felruházva

a felekezet tagjai Nagano tartomány Matsumoto városának egyik kerületében engedték szabadjárásra csillogó fegyverüket, ugyanis egy bírósági tárgyalásban ellenük készültek döntést hozni az abban a negyedben lakó bírák. A támadás 8 emberi életet követelt és több mint 500 sérültet okozott. Meglepő módon a rendőrség még mindig nem kapcsolta össze a támadást a kultusszal, ehelyett egy ártatlan helyi lakost gyanúsítottak.

Felmerül a kérdés, hogy hétköznapi emberek mégis hogyan képesek ilyen terrorakciókat végrehajtani? Erről egy idézet jut eszembe: „Jó

emberek jó dolgokat fognak tenni és rossz emberek rossz dolgokat fognak tenni. De ahhoz, hogy jó emberek rossz dolgokat tegyenek, vallásra van szükség.” Steven Weinberg, 1999. Az idézet nem kifejezetten az Aum shinrikyo vallás ellen szól, hanem általánosságban, mégis úgy gondolom, hogy vitathatatlanul érvényes ebben az esetben is. Az tény, hogy a támadás elkövetői mind mélyen vallásos személyek voltak, hogy ez pontosan mit jelent, az jó kérdés, mivel a hit nehezen vizsgálható dolog, ugyanakkor sose láttam még hírt róla, hogy ateisták terrorcselekményt követtek volna el. Azonban azt hiszem, ez túlnyúlik a témánkon, folytassuk inkább a második sikeres terrorcselekménnyel, amit elkövettek, és ami miatt igazán híres lett ez a vallás.

Amitől végleg lebukott Asahara, az egy relatív banális, de elképesztően brutális eset volt. Tudom, hogy a relatív szó egy érdekes kifejezés, éppen ezért pontosítanám. Ebben az esetben a két terrorcselekményhez képest relatív banális, ugyanis ekkor csak egy embert kínoztak meg és öltek meg.

1995 februárjában a felekezet több tagja elrabolt egy 69 éves Kariya Kiyoshi nevű férfit, akinek a lánytestvére elmenekült a kultusz egyik létesítményéből. A céljuk az volt, hogy kicsikarják a férfitől a testvérének hollétét. A férfit a Fuji-hegy közelében lévő létesítményükbe hurcolták, ahol megkínozták, majd miután meghalt, a testét el-

hamvasztották és a Kawaguchi-tóba szórták szét. Amitől lebuktak, az a férfi egy hátrahagyott feljegyzése volt: „Ha eltűnök akkor az Aum shinrikyo rabolt el.” Ezt az esetet követően a rendőrség elhatározta, hogy nagyszabású és átfogó rajtaütést hajt végre az Aum létesítményeken. Feltételezések szerint erről a tervről valaki kiszivárogtatta az információt Asaharának, így emiatt rendelte el a Tokió metró terrortámadást.

1995. március 20-án kora reggel egy összehangolt támadás során Aum követők 5 különböző vonaton biológiai fegyvert használva terrortámadást hajtottak végre. A támadás során 13 ember meghalt, 54 súlyosan megsérült, 980 orvosi ellátásra szorult, valamint feltételezhetően több mint 6000 ember lépett kapcsolatba a sarin gázzal (pontos számot nehéz mondani, mert sokan, akik tapasztalták a gáz hatását, eltitkolták). Asahara azt remélte, hogy ameddig a rendőrség a támadással van elfoglalva, addig az ő kultuszát leveszik a napi listáról. Ez azonban visszafelé sült el. A rendőr-

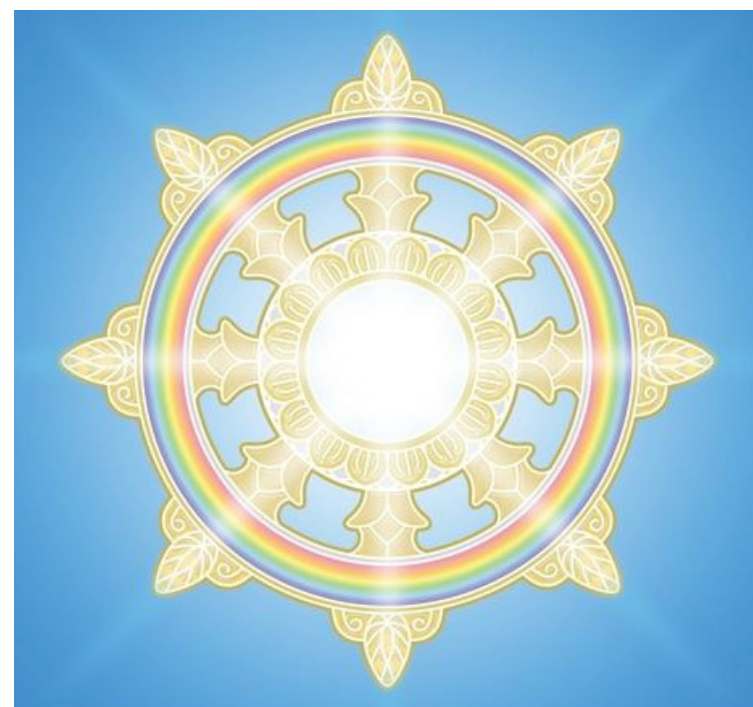

ség késlekedés nélkül rajtaütött az Aum kultusz által birtokolt épületeken. A várt eredmény nem maradt el, a biológiai fegyverek elkészítéséhez szükséges anyagokon kívül egy szovjet gyártású Mil Mi-17-est katonai helikoptert, 1 millió dollár értékű pénzt és ékszereket, illetve bebörtönzött személyeket is találtak egyéb illegális tulajdonok mellett. Ugyanakkor 150 Aum követőt a rendőrség letartóztatott kihallgatásra.

A papok megáldják fegyverüket,/ De Isten melyik oldalon áll?

Asahara elfogása némi időt vett igénybe, mivel megpróbált elrejtőzni és vélhetőleg megszökni az országból. A metró terrorcselekményt követő hónapok teljes feszültségben teltek, a rendőrség megpróbálta felgöngyölíteni a teljes szervezetet és mindazt, amit addig elkövettek, de ez nagyobb munka volt, mint ahogy elsőnek gondolták (számos bűncselekményük csak a kihallgatások után került napvilágra). Április 23-án Murai Hideót, az Aum tudományos tárca vezetőjét a kultusz tokiói főhadiszállása előtt késelték halálra a kamerák előtt, így tehát a lakosság sem volt túl nyugodt vagy toleráns a vallás követői irányába vagy úgy egyáltalán.

A HBB dala mehetne tovább, hiszen sokan voltak, akik menekülőre fogták a kultusz tagjai közül, sőt a kultusz ma is tovább él Aleph, illetve Hikari no Wa (egy későbbi kiszakadás) név alatt, de ehelyett inkább itt megállok. Mindössze

néhány következtetést szeretnék még levonni befejezésésként:

- A vallást megpróbálták felosztani és törvénytelenül nyilvánítani egy létező törvény alapján, ezt azonban elutasította az ezekkel az ügyekkel foglalkozó állami szerv. Így az új név alatt működő vallás védelmet élvez a „vallásszabadság” elv alatt napjainkban is Japánban. Habár mindkét új ágazat szoros megfigyelés alatt állt egészen 2019-ig, néha a rendőrség rajtuk ütött, amikor felmerült a gyanú.

- Asaharát és társait bűnösnek találták, Asaharát 24 rendbeli büntettségben, őt és 6 társát kötélt halálra ítélték és 2018. július 6-án kivégezték őket. Ugyanazon hónap 26-án 6 másik Aum tagot végeztek ki.

- Végezetül egy idézettel szeretnék zárni: „Senki nem meri megemlíteni, hogy a neonhirdető tábla, amin az az üzenet villog: „Jézus megment”, talán hamis reklám.” R. Laurence Moore, *Selling God*. Az üzenet nyilvánvaló, talán ha a vallási intézményeket is ugyanakkora szigorral ellenőriznénk, mint az ipar minden egyes résztvevőjét, akkor az Aum shinrikyo valláshoz hasonló történetek nem jelennének meg.

Források:

Aleph_(Japanese_cult)

Indirekt források és olvasásra javasolom:

Daniel C. Dennett, *Breaking the Spell*, 2006
Richard Dawkins, *The God Delusion*, 2006